

MEDIACJE W SPRAWACH ZWIĄZANYCH Z USTALENIEM SPOSOBU OPIEKI NAD MAŁOLETNIM DZIECKIEM

Fundacja TAURUS

Mediacja to dobrowolna próba rozwiązania sporu na drodze negocjacji prowadzonych przy udziale trzeciej osoby, neutralnego i bezstronnego mediatora. Celem mediacji jest zawarcie przez skonfliktowane strony porozumienia, które przybiera postać ugody.

Mediacja jest dopuszczalna we wszystkich sprawach, w których można zawrzeć ugodę, a więc w sprawach z zakresu prawa pracy, prawa rodzinnego, prawa gospodarczego, czy prawa spadkowego.

Zaletą mediacji jest to, że stwarza okazję na szybkie i tanie rozwiązanie sporu. W toku odformalizowanej procedury strony, które są sobie równe, mają wpływ na treść ostatecznego porozumienia, które może być dostosowane do ich potencjalnych potrzeb i oczekiwań.

Mediacja z zakresu prawa rodzinnego może dotyczyć ustanowienia opieki naprzemiennej, ustalenia miejsca pobytu dziecka przy jednym z rodziców, ustalenia kontaktów z dzieckiem, czy wysokości alimentów.

Opieka naprzemienna polega na sprawowaniu pieczy nad dzieckiem przez rodziców w taki sposób, że przebywa ono u każdego z nich przez określony czas. Z reguły dziecko przebywa u każdego z rodziców równą ilość czasu, ale może też zdarzyć się, że okresy pobytu dziecka u każdego z rodziców nie są takie same. Aby możliwe było zastosowanie opieki naprzemiennej konieczne jest, aby każdy z rodziców posiadał pełną władzę rodzicielską. Gdy dziecko przebywa u jednego z rodziców, drugi rodzic ma prawo do kontaktów z nim. Alimenty w przypadku opieki naprzemiennej z reguły nie są ustalane ponieważ każdy z rodziców ponosi w podobnym zakresie koszty utrzymania dziecka - podczas pobytu dziecka u danego rodzica. Alimenty mogą zostać ustalone, jeżeli pomiędzy rodzicami występuje duże różnice majątkowe, gdyż dziecko ma prawo do życia na takim samym poziomie co rodzice (zasada równej stopy życiowej).

Alternatywną formą ustalenia opieki nad dzieckiem jest określenie miejsca pobytu dziecka u jednego z rodziców, podczas gdy drugi rodzic będzie miał prawo do kontaktów z dzieckiem oraz będzie zobowiązany do płacenia alimentów.

Rodzaje mediacji

Mediacja może być prowadzona zarówno bez postępowania sądowego, jak i w czasie jego trwania sąd rozróżnia się:

- **mediację pozasądową** – nie toczy się postępowanie sądowe, strony same decydują się na przeprowadzenie mediacji i wybierają mediatora, zgłaszając się do niego razem lub jedna ze stron zgłasza się do mediatora i prosi, aby mediator skontaktował się z drugą stroną. Listę stałych mediatorów sądowych prowadzą prezesi poszczególnych sądów okręgowych (można je znaleźć choćby na stronach internetowych sądów okręgowych). Ponadto istnieje szereg ośrodków, organizacji pozarządowych, które prowadzą mediację. Mediacja pozasądowa nie ma z góry określonego okresu trwania. To strony decydują, jak długo będzie taka mediacja prowadzona.
- **mediację sądową** – prowadzona w czasie toczącego się postępowania sądowego, na podstawie postanowienia sądu. Każda ze stron może złożyć wniosek o przeprowadzenie mediacji na każdym etapie postępowania sądowego. Mediacji nie prowadzi się, jeżeli strona w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia lub doręczenia jej postanowienia kierującego strony do mediacji nie wyraziła zgody na mediację. Mediatora wybierają strony albo wyznacza go sąd. Kierując strony do mediacji, sąd wyznacza czas jej trwania na okres do trzech miesięcy. Na zgodny wniosek stron lub z innych ważnych powodów termin na przeprowadzenie mediacji może zostać przedłużony, jeżeli będzie to sprzyjać ugodowemu załatwieniu sprawy.

Zasady mediacji

Podstawową cechą mediacji jest dobrowolność. Nikt nie może zmusić stron do udziału w mediacji, na przeprowadzenie mediacji i udziału w niej każda ze stron musi

wyrazić zgodę, co więcej w każdej chwili każda ze stron może wycofać się z mediacji. Kolejną cechą charakterystyczną mediacji jest bezstronność mediatora. Mediator nie może preferować którejkolwiek ze strony mediacji, działać na jej korzyść. Mediator powinien traktować uczestników mediacji jednakowo. Nadto mediator powinien być niezależny, niepowiązany z którąkolwiek ze stron. Mediatorowi nie wolno wywierać presji, czy nacisków na przyjęcia przez strony ugody. Mediacja gwarantuje poufność, mediator bez zgody stron nie może ujawniać jakichkolwiek informacji uzyskanych w czasie mediacji.

Przebieg mediacji

W czasie posiedzenia mediacyjnego strony prezentują swoje stanowiska i propozycje. Jeżeli z jakiś powodów strony nie chcą lub nie mogą uczestniczyć w posiedzeniu mediacyjnym, mediator może spotykać się z uczestnikami mediacji indywidualnie i przekazywać stronom ich wzajemne stanowiska. W zależności od potrzeb może odbyć się kilka posiedzeń mediacyjnych. Każda ze stron może w dowolnej chwili przerwać mediację. W przypadku gdy uczestnicy mediacji wypracują rozwiązanie i dojdą do porozumienia, zawierana jest ugoda. Mediator sporządza protokół z mediacji.

Skutki mediacji

Brak ugody – mediacja okazała się nieskuteczna, stronom nie udało się dojść do porozumienia. Jeżeli do takiej sytuacji doszło w czasie mediacji pozasądowej, aby rozstrzygnąć spór konieczne będzie zainicjowanie postępowania sądowego, np. złożenie wniosku o ustalenie kontaktów z dzieckiem. Jeżeli bezskuteczna okazała się mediacja sądowa, sąd orzeknie co do istoty sprawy.

Zawarcie ugody – mediacja okazała się skuteczna, strony znalazły kompromisowe rozwiązanie. Ugoda może zostać zatwierdzona przez sąd.

Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, w całości lub części, jeżeli ugoda jest:

1. sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego,
2. zmierza do obejścia prawa,
3. gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności.

Ugoda zawarta przed mediatorem, po jej zatwierdzeniu przez sąd, ma moc prawną ugody zawartej przed sądem (moc wyroku sądowego). Ugoda zawarta przed mediatorem, którą zatwierdzono przez nadanie jej klauzuli wykonalności, jest tytułem wykonawczym i może być podstawą przymusowej egzekucji – można na jej podstawie skierować wniosek do komornika o wszczęcie postępowanie egzekucyjnego.

Jeżeli żadna strona nie wniesie o zatwierdzenie przez sąd ugody zawartej przed mediatorem (zarówno w przypadku mediacji pozasądowej jak i sądowej), taka ugoda będzie wywoływać skutki równe skutkom umowy.

Mediacje rodzinne są popularne w sprawach:

- o rozwód i separację (mediacje dotyczą m.in. zasad orzekania o winie, ustalenia sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim dzieckiem, ustalenia miejsca zamieszkania małoletniego dziecka małżonków, uregulowania kontaktów dziecka z rodzicem, który nie będzie głównym opiekunem dziecka, ustalenia zasad władzy naprzemiennej, sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania po rozwodzie, wysokości renty alimentacyjnej na małoletnie dziecko lub na małżonka, sposobu podziału majątku wspólnego),
- związanych z władzą rodzicielską po rozstaniu rodziców dziecka (np. ustalenia kontaktów z dzieckiem, wykonywania władzy rodzicielskiej, miejsca zamieszkania dziecka),
- o alimenty,
- w sporach między rodzicami, a dziećmi, o podział majątku wspólnego małżonków po zniesieniu wspólności majątkowej lub po rozwodzie.

Mediacje rodzinne zazwyczaj kończą się niepowodzeniem lub mogą w ogóle nie dojść do skutku w przypadku:

- gdy w rodzinie występuje przemoc,
- gdy któraś ze stron konfliktu jest uzależniona od alkoholu lub innych substancji,
- gdy któraś ze stron konfliktu ma silne zaburzenia psychiczne lub emocjonalne,
- gdy druga ze stron konfliktu wykazuje chęć polubownego załatwienia sprawy jedynie dla pozoru (np. w celu przedłużenia trwania postępowania sądowego, czy uzyskania dodatkowych informacji lub dokumentów).

Więcej informacji na stronie: www.poradyprawne-taurus.pl

Informator został przygotowany w ramach realizacji przez Fundację TAURUS zadania publicznego w zakresie prowadzenia nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, bezpłatnej mediacji oraz edukacji prawnej w Poznaniu w 2024r.

Zadanie publiczne jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

POZnań*